

Voorwoord

Geachte lezer, gewaardeerde geïnteresseerde in ons Bavelse Kerkhof,

We zijn samen met de gemeente Breda en u allen zo'n twee en een half jaar onderweg om het Kerkhof in het hart van ons dorp om te vormen tot een nog waardevollere plek.

De laatst gezette stappen zijn het plaatsen van twee mooie banken (dank aan Uitvaartverzorging Zuylen) en een Informatiebord (dank aan onze donateurs).

Verder meer dan vermeldenswaardig is dat, als deze nieuwsbrief bij u op de digitale mat valt, het oude gaaswerk (zuidzijde, aan het pad tussen ons Kerkhof en Bastiaansen Damesmode) wordt weggehaald en er een veel beter passend hekwerk voor teruggeplaatst wordt.

Een nieuw begin. Net als Pasen.

Kom tijdens deze feestdagen vooral eens langs op ons kerkhof om even tot rust te komen, om te genieten van wat we samen tot stand brengen.

Fijne Paasdagen,

Jac van Gils
Voorzitter Stichting Kerkhof Bavel
voorzitter@kerkhofbavel.nl

☎ 06-52883373

Veiligheid

De regelgeving vanuit de gemeente Breda over de openingstijden van Kerkhoven en Begraafplaatsen schrijft voor dat betreding na zonsondergang niet toegestaan is.

U was er al mee bekend dat we onze hoofdingang, gelegen aan de Kerkstraat, rond zonsondergang afsluiten en we deze in de ochtend rond 09:00 uur weer openen. Datzelfde gaan we nu ook hanteren voor de achteringang van ons waardevolle Kerkhof.

We vertrouwen op uw begrip.

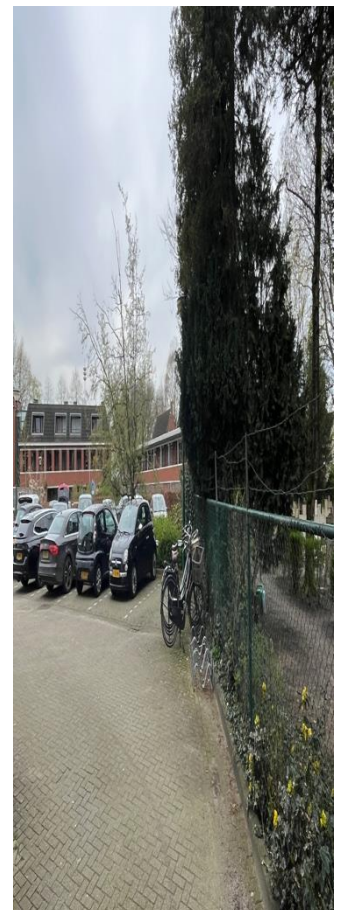
Gaas wordt hek

Samen met de Gemeente Breda blijven we ons Kerkhof opknappen. Zo wordt er woensdag 27 maart een start gemaakt met de vervanging van het gaaswerk (aan de Zuidzijde van het Kerkhof, langs Bastiaansen Modestad-Haar stad) door een hekwerk wat veel beter past bij de uitstraling van ons Kerkhof.

Als gevolg daarvan is inrijden vanaf de Kerkstraat naar het parkeerterreintje achter de winkels tijdelijk niet mogelijk. Toegang tot dat parkeerterrein vanuit het Hof kan natuurlijk wel.

Dank voor uw begrip.

Samen maken we het Kerkhof mooier.

Stille Zaterdag,

de zaterdag die volgt op Goede Vrijdag.

Dit jaar is dat dus 30 maart.

Het is de dag voor Pasen en de laatste dag van de vastentijd en lijdensweek die voorbereidt op het christelijke paasfeest. De naam Stille Zaterdag verwijst naar het feit dat op die dag de klokken niet luiden tot aan de paaswake.

Ook de klokken van onze Bavelse kerk luiden niet. Geen klokslagen op de halve en hele uren. U hoort het pas als u luistert.

31 maart, 11:30 uur: Pasen in de Bavelse Kerk mmv Brigidakoor

Bankjes en een Informatiebord

Echt vakwerk van Ruud en Niels van den Hoever, de bankjes en het informatiebord die op 8 maart op het kerkhof zijn geplaatst. Heeft u ze al gezien?

Dank aan onze sponsor Zuylen (bankjes) en onze donateurs (informatiebord). De komende weken wordt het informatiebord verder gevuld.

Oproep: wie heeft zin en tijd

om regelmatig de ruimte voor de kapel en de bankjes even schoon te maken.

Wij zorgen vanzelfsprekend voor de benodigde attributen.

Aanmelden graag: info@kerkhofbavel.nl

Het verhaal van een bijzonder graf

Open Monumenten Dag, september 2023. Ook het Bavelse Kerkhof was die dag geopend. Veel aanloop, veel mooie gesprekken.

Zoals met Anny van Bijsterveld-Marcelis die bezig was met het opknappen van een bijzonder opvallend graf. Een graf in boomvorm, het graf van Tiest Janssens, te vinden aan de rechterkant van de hoofdingang.

Jo van Sundert-Janssens

Anny van Bijsterveld-Marcelis

Het verhaal hierachter gaat tientallen jaren terug.

In 1937 was de moeder van Anny, Liza Marcelis, werkzaam in de huishouding van het grote gezin Janssens en had ook de zorg voor de kinderen.

Toen Anny's moeder jaren later opgenomen was in het ziekenhuis (1959 en 1963) was het Jo Janssens die hielp in het huishouden van de familie Marcelis. De hechte band tussen Anny en Jo is ondanks hun leeftijdsverschil daarna altijd gebleven.

Zo bezocht Anny samen met Jo het graf van de oom van Jo: Johannes Baptist Hendrikus – Tiest - Janssens, broer van haar vader die op 27-jarige leeftijd aan een bloedziekte overleed. Dat graf in boomvorm zag er wat onderkomen uit, waarna Anny toezegde om het schoon te maken en de letters op te halen! Een graf in

Sophie en haar kleinzoon Frans in 1947

boomvorm:

in de knop gebroken maar gelijktijdig wordt ook de onsterfelijkheid hiermee tot uitdrukking gebracht.

Rechtsachter het graf van Johannes bevindt zich het graf van zijn ouders Cees en Sophie (Cornelis Janssens en Sophia van Hoek). Ook dat graf heeft Anny schoongemaakt en ze blijft het onderhouden.

Het graf van de vader en moeder van Jo van Sundert-Janssens (Janus en Nelig) bevindt zich op het nieuwe deel van ons Kerkhof.

Vanuit de Stichting hebben we bij Jo thuis een mooi gesprek mogen voeren met Jo en Anny en veel verhalen over vroeger mogen vernemen. Over het leven op hun boerderij aan Tervoortseweg (langs het Kerkepad waar nu nazaat Adri met zijn gezin woont). We mochten de fotoboeken doornemen en kopieën maken van bidprentjes die we nog misten in ons digitale archief.

bovenste rij: Antoon, Koos, Janus, Tiest

tweede rij: Annet, (opa) Cees Janssens, Dina, (Oma) Sophie van Hoek, Marie

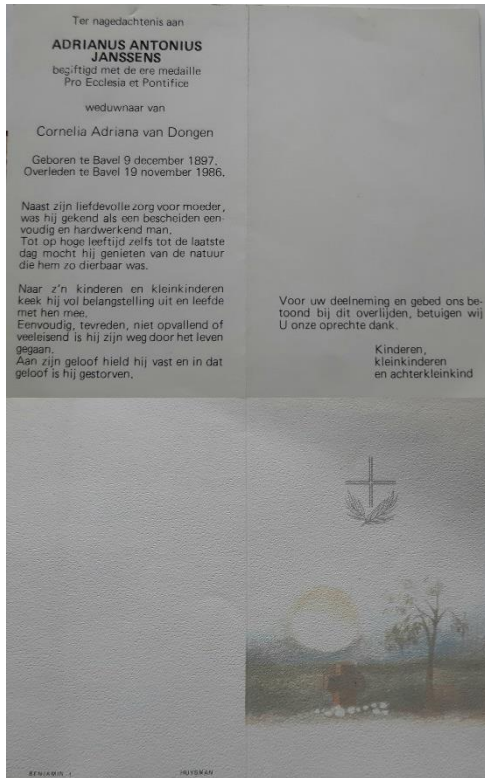
De familie Janssens geboren, getogen en gestorven in Bavel.
Dank aan Jo en Anny voor de verhalen en gastvrijheid.

Wilt u meer weten over de familie Janssens?

Ga eens naar onze website <https://www.kerkhofbavel.nl/index.php/overzicht-graven/>
en klik bijvoorbeeld op de grafnummers 348, 339, 175. Een wereld gaat open.

Nog gezocht: 68 bidprentjes

Het bidprentje van de vader van Jo van Sundert-Janssens.

In de volgende nieuwsbrief weer een prentje met een achterliggend verhaal. Een verkleinde uitvoering vind u hier.

Bezoek onze website voor de leesbare verzie.

<https://www.kerkhofbavel.nl/index.php/overzicht-graven/>

Heel interessant trouwens om de ontwikkeling in taal en uitvoering van de bidprentjes over de tijd te zien.

Verhaal vrijwilliger

Toeval bestaat niet! Want degene die deze keer als vrijwilliger in het zonnetje wordt gezet is de broer van Anny van Bijsterveld-Marcelis.

Elke nieuwsbrief willen wij u laten kennismaken met één van onze vrijwilligers. Na Cris, Toine, Gerard, Erwin, Hans en Peter is nu de beurt aan Frie Marcelis.

Ben jij een originele Bavelnaar, Frie?

Nou en of, als 4e van een gezin met 6 kinderen ben ik nog geboren in het huis dat mijn ouders huurden in de boerderij van Oomen in de Kerkstraat. Daarna verhuisden we naar de Seminarieweg, naast het klooster van de Paters. Mijn vader kwam uit Dongen, mijn moeder Liza uit Dorst. Al gauw werd mijn vader melkboer met een steeds groter wordende wijk. Ik mocht/moest altijd met hem mee op de wagen met pony. En natuurlijk werken bij de boer in mijn vrije tijd.

Na de ambachtsschool ging ik de bouw in als metselaar. Mijn broer werd timmerman. Zo ging dat toen, geen last van keuzestress want je deed gewoon wat

er van je werd verwacht. Naar de kerk ging ik meestal bij de Paters en niet hier in het dorp. Meneer pastoor was daar begrijpelijk niet zo blij mee.

Mijn huis hier in Bavel heb ik zelf gebouwd, samen met mijn broer die naast me bouwde. Ik woon er nog steeds, hij is inmiddels allang verhuisd.

Na 27 jaar in de bouw kreeg ik het verzoek om een vacature te vullen bij de technische dienst van de Paters. Het bouwbedrijf waar ik al die tijd werkte stopte ermee bij gebrek aan opvolging, dus voor mij kwam dit als geroepen. Het werk bij de Paters behelsde werkelijk van alles, van lampjes vervangen, het toezicht op installateurs tot uiteindelijk zelfs graf graven op het kerkhof van de Paters. Op mijn 61^e ben ik met vervroegd pensioen gegaan, maar bij de Paters ben ik als vrijwilliger blijven werken, ook in Teteringen waar de laatste heengingen. Maar in juli houdt dat op als de drie overgebleven Paters naar Breda verhuizen.

Wat maakt dat jij je inzet voor het kerkhof in Bavel?

Op dit kerkhof ligt mijn kleine broertje Sjack begraven die als tweejarige overleed toen ik 4 jaar was. Ik kan me nog goed herinneren dat hij opgebaard lag in een klein kistje in de kamer en dat toen mannen in het geel kwamen om de kist dicht te schroeven. Het raakt me nog steeds. Zijn grafje verzorg ik. Mijn ouders liggen op de Lichtenberg. De begraafplaats van de Paters is er niet meer, alle mensen die er lagen zijn opgegraven (ook degenen die ik heb begraven) en naar Zuylen gebracht waar ze een mooie rustplaats hebben gekregen.

Samen met Peter van Engelen zorg ik ervoor dat de hoofdboort elke dag opengedaan wordt en 's avonds weer wordt gesloten. We doen dit om en om, de even weken Peter en de oneven weken open en sluit ik de poort. Ik loop dan ook altijd een rondje over het kerkhof en ruim op als dat zo uitkomt.

Frie geeft het stokje door aan Ben Hulshof

Samen en plannen

In Bavel staan we er om bekend:
we pakken het samen op.

Zo doen we dat ook met ons oude Kerkhof in het hart van ons dorp. Met vele vrijwilligers, met de gemeenteambtenaren en politiek en met onze financieel ondersteuners.

Die donateurs hebben er aan bijgedragen dat we nu zo'n prachtig Informatiebord hebben kunnen plaatsen (zie eerder in deze nieuwsbrief). Hartelijk dank daarvoor. Binnenkort doen we dat uitgebreid met een aangeklede rondleiding.

Maar we hebben als stichting Kerkhof Bavel nog veel meer wensen. Zoals het restaureren van het Brigidabeeld.

Het beeld dat jarenlang prijkte boven de ingang van de Melkfabriek aan de Kerkstraat. Het werd gered door Ben Hulshof en staat na wat omzwervingen nu wat verscholen in de achtertuin van het Parochiecentrum aan de Kloosterstraat.

Een passendere plek hebben we in samenspraak met de Parochie al gevonden: het oude Kerkhof waar tot 1888 de Brigidakerk stond.

Wat is dan ons probleem?

Het moet hoognodig gerestaureerd worden en.....dat kost geld.

Daarom een verzoek. Wilt u ons ondersteunen voor specifiek dat doel? Restaureren van het Brigidabeeld? Neem dan (geheel vrijblijvend) contact met een van onze bestuursleden/vrijwilligers op of stuur een mail naar penningmeester@kerkhofbavel.nl

Website

Nieuw op de site:

- nieuwe bidprentjes
- een nieuw document dat de historie van de kerk en het kerkhof beschrijft
- de *Groene Blikvangers* is vervangen door *Het groen en de waardevolle bomen*. Wanneer krijgt een boom bijvoorbeeld het predicaat waardevol en wordt hij mogelijk op de gemeentelijke bomenkaart geplaatst? Elke 'waardevolle' boom heeft nu een eigen pagina met relevante gegevens en, zodra de bomen weer volledig in blad staan, een eigen foto.

Daarnaast vind u daar een korte (onvolledige) inventarisatie van gevonden mossen en korstmossen, met dank aan Erik-Jan Beenackers en Jacques Rovers. Het is overigens een groot misverstand dat mossen en korstmossen steen en beton aantasten vanwege het feit dat ze erop groeien. In tegenstelling tot planten hebben ze geen wortels maar hooguit hecht draadjes waarmee ze zich vasthouden. Als de ondergrond wat ruw is, zoals bij veel oude graven gaat dit wat makkelijker. Ze veroorzaken geen schade.

Een voorbeeld van een bijzonder soort mos is de Bekerhaarmuts.

We nodigen u uit om weer eens een kijkje te nemen op <https://www.kerkhofbavel.nl/>

Mist u iets op de site? We horen het graag.

Wij wensen u mooie, zonnige, prettige en gezegende paasdagen.

Colofon

Nieuwsbrief 11, maart 2024

Redactie

Jac van Gils

Liesbeth van Poeijer-Bosman

Stichting Kerkhof Bavel

Bestuur:

Jac van Gils (vz)

Hans van der Zanden (secr.)

Cris Schaap (penn.)

Erwin Leppens

Vrijwilligers:

Patrick Bosman

Jurgen van den Broek

Peter van Engelen

Henk van Gestel

Ben Hulshof

Toine Jansen

Frie Marcelis

Gerard Oomen

Liesbeth van Poeijer-Bosman

Bezoek onze Website

<https://www.kerkhofbavel.nl/>

en vind ons op Facebook

<https://www.facebook.com/Kerkhof-Bavel-104410621933074/>

Kerkhof Bavel
Herengracht 10, 3721 XG Bavel

Contact

Neem contact met ons op via

✉ info@kerkhofbavel.nl

of

✉ voorzitter@kerkhofbavel.nl

penningmeester@kerkhofbavel.nl